

ВАЖЛИВІ «ДРІБНИЧКИ» ПРО ПУБЛІКУВАННЯ ЗА КОРДОНОМ

1. Як підготувати наукову статтю до публікування

Вимоги до оформлення результатів наукових досліджень та наукових статей регламентовані відповідними чинними стандартами та вимогами наукових видань (*Guidelines for Authors – вимоги для авторів*).

Зарубіжні рекомендації до оформлення рукописів наукових статей містять багато корисних порад для наших науковців.

Підготовка рукопису наукової статті та порядок написання розділів

Заголовок статті має бути конкретним та інформативним (*максимум 10 слів*), містити лише загальноприйняті скорочення і якнайповніше відображати суть досліджень.

Ім'я та прізвище автора (-ів) із зазначенням основного місця роботи.

Резюме (Abstract) є стислою версією статті з акцентом на найважливіших її положеннях. Виклад має бути коротким і легким для читання, повинен охоплювати найважливіші моменти статті.

Резюме має висвітлювати такі аспекти змісту статті: *предмет, тему, мету* роботи, якщо вони не витікають із назви статті; *метод* або *методологію* проведення дослідження.

! *Методи* або *методологію* доцільно описувати, якщо вони відрізняються новизною або самі є метою дослідження.

Результати роботи описують максимально чітко та інформативно. Наводять основні теоретичні та експериментальні результати, фактичні дані, взаємозв'язки та закономірності. При цьому перевагу надають новим результатам, відкриттям, висновкам, які заперечують існуючі теорії, даним, які мають практичну значущість. *Висновки*.

! *Англомовні резюме* є для іноземних учених основним і, як правило, єдиним джерелом інформації про зміст статті та викладені у ній результати дослідження. Іноземні фахівці за резюме оцінюють публікацію, можуть використовувати його в своїй публікації і робити на нього посилання, відкрити дискусію з автором, попросити повний текст тощо.

Ключові слова (Key words) (до 10 слів в однині у називному відмінку) якнайповніше мають відображати спрямованість досліджень, позаяк за ними, як і за назвою статті, інші вчені будуть шукати вашу публікацію.

Вступ (Introduction) (обсяг 300–500 слів). Якої галузі стосується дослідження; обґрунтування актуальності проблеми. Сюди також можна додати **Постановку проблеми (Problem statements)**, де розкривають проблему в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями.

Метою цього розділу рукопису, є встановлення зацікавленості читача темою, забезпечення його необхідним довідковим матеріалом для основної

проблеми статті. У «Вступі», не розкриваючи повної історії досліджень за темою, у вигляді короткої дискусії обговорюють лише ті попередні дослідження та джерела, які мають безпосередній вплив на проблему, якої стосується стаття.

Літературний огляд у міжнародній практиці є дуже важливим розділом. Інформація про джерела свідчить про те, як добре Ви орієнтуєтесь у дослідженнях у Вашій предметній галузі. Якщо літературний огляд збагачений посиланнями на сучасні закордонні дослідження, то це означає, що Ви володієте інформацією не лише в межах вузького кола установи чи країни, але і знайомі з проблемою на міжнародному рівні.

! Щоби правильно зробити літературний огляд, слід користуватися якомога більшою кількістю **посилань на журнали**, тому що якраз там публікуються найсвіжіші дані; використовуйте посилання **на електронні каталоги, депозитарії, бібліотеки**.

Крім того, зазначають, кому адресована стаття та для якої мети. У кінці цього розділу необхідно чітко сформулювати свою гіпотезу, проведені дослідження та їх методи, а також список скорочень, що використовується та всього переліку параметрів, застосованих у Вашій роботі. При написанні розділу «Вступ» слід дотримуватися принципу «від загального – до конкретного», щоб підвести читача до подальшого «безпосереднього вирішення» мети дослідження, створюючи для нього широку картину проблеми.

У розділі **Матеріали і методи** (*The materials and methods*) необхідно хронологічно і чітко пояснити, як Ви провели експеримент для того, щоби читачі могли по-перше, точно оцінити проведення Ваших досліджень, а по-друге, відтворити Ваш експеримент, щоби перевірити достовірність наведених Вами результатів.

Слід намагатися дотримуватись балансу між стислістю (неможливо описати кожен рух науковця в експерименті, однак можна посилатися на необхідний широкий опис експерименту в іншому джерелі) та вичерпністю (ключові деталі експерименту мають бути викладені з достатньою ретельністю для того, щоб читач міг його відтворити).

! У тексті опису експерименту використовується **минулий час від третьої особи**.

Звичайні статистичні методи проведення досліджень наводяться в розділі без коментарів; передові або незвичайні статистичні методи потребують посилання на більш вичерпний опис в літературі.

! Не слід змішувати **порядок** проведення експерименту та його **результати**, зберігаючи логічну послідовність викладення матеріалу, не відволікатися на викладення сторонніх даних, що не мають прямого стосунку до суті проблеми, яка описується.

Розділ **Результати та їх обговорення** (*Discussion*) має висвітлити Ваше узагальнення та думки щодо основної ідеї статті, пояснення суті Ваших результатів, а також пропозиції для *подальших досліджень*.

У тексті не слід детально описувати загальновідомі у Вашій галузі поняття, методики, терміни, закони тощо, позаяк це розцінюється як неповага до колег-фахівців.

Якщо опис результатів дослідження вимагає посилань на вітчизняні стандарти, то слід надавати детальне пояснення норм стандартів, на які посилаєтесь, бо зарубіжні вчені не можуть знати вимог наших стандартів.

! Слід указувати посилання на всю інформацію, яка не належить Вам особисто, щоб уникнути звинувачень у *плагіаті*.

Дискусія вважається найважливішим елементом наукової статті. Якомога стисліше має максимально доводити правоту точки зору автора, узагальнюючи результати власних досліджень та дані інших авторів щодо підтвердження тієї чи іншої наукової гіпотези (від конкретного – до загального).

Конкретні результати досліджень мають поєднуватися з відповідями на конкретно поставлені запитання наукової гіпотези автора у «*Вступі*», незалежно від того, всі чи не всі результати достовірно підтвердили її.

Для побудови цікавої дискусії обговоріть та оцініть протиріччя деяких отриманих Вами результатів, обговоріть будь-які неочікувано винайдені результати. Розділ краще починати з факту одержання неочікуваного результату, а потім внести його опис та інтерпретацію.

Штучні обмеження і слабкість автора при обговоренні отриманих результатів призводять до непереконаливості їх значення і загальної достовірності запропонованих матеріалів для читачів. У тексті рукопису статті не слід використовувати нерішучість та «перепрошувальний відтінок».

Таблиці та рисунки з даними результатів досліджень мають донести до читача занадто великий за обсягами або складний для сприйняття матеріал, тобто кращим чином представити результати досліджень. Перед формуванням таблиць і рисунків слід визначити, на яке з поставлених питань статті буде відповідати та чи інша таблиця або рисунок. Також необхідно визначитись, які дані будуть обов'язковими для представлення в рукописі. Обмежте кількість таблиць і рисунків тими, які безпосередньо забезпечать необхідну інформацію.

! Дані таблиць не повинні *дублювати* вже наведені в тексті. Включіть тільки результати, які важливі для поставлених питань вступу, незалежно від того, чи підтверджують вони своєю достовірністю Вашу гіпотезу.

! Дотримуйтесь відповідності *порядку нумерації* таблиць і рисунків при посиланні на них у тексті.

! **Таблиці** слід створювати в редакторі MS WORD тільки із застосуванням табличної функції меню, причому їх зазвичай розміщують у

журналах у чорно-білому виконанні (кольорове виконання – досить вартісне для видавців і тому має використовуватися тільки у випадках, коли воно забезпечує розкриття відповідної унікальної інформації).

Висновки мають відображати конкретні отримані автором результати, на підставі яких можна судити про наукову новизну і можливості практичного застосування результатів дослідження, викладених у статті. *Висновки* мають бути подані таким чином, щоби читач, прочитавши тільки *Висновки*, захотів прочитати статтю.

Список використаних джерел (*References*) (не менше ніж 10) у порядку цитування за стандартом оформлення бібліографічних даних.

Вибір стандарту оформлення залежить від того, за яким оформляють списки у журналі, до якого подаєте статтю.

У закордонних наукових виданнях пристатейний список має велике значення і до нього висувається низка вимог, серед них такі:

- наявність (70–80 % від усього списку літератури) *найновіших* (за 2–5 років) публікацій у провідних (рецензованих) наукових журналах за темою, близькою до Ваших досліджень;
- дотримання *норм самоцитованості*. Для автора прийнятною самоцитованістю є 30 %, тобто у списку використаних джерел ваших робіт має значитися не більше третини. Особливо непринятною є висока самоцитованість для маститих учених, це вважається несолідним.

! Не рекомендоване *цитування «класиків»*...

! Також не слід посилатися *на навчальну літературу* (підручники, навчальні та методичні посібники) за темою дослідження. Це вважається неповагою до колег-фахівців, які цікавитимуться Вашою публікацією, оскільки допускає незнання ними базових понять.

! Посилання на монографію, видану не відомим серйозним видавництвом, а ПП чи ТЗОВ, рецензенти вважають некоректним, позаяк таке видання *не сприймається як наукове*.

! Якщо у Вас *багато «кириличних» джерел*, наявність англomовної копії пристатейного списку є дуже важливою.

2. Як збільшити свої шанси опублікуватися у високорейтинговому журналі

! Щоби підвищити свої шанси, слід

- друкуватися в закордонних виданнях;
- друкуватися із закордонними співавторами;
- уникати самоцитування;
- оформляти усі (!) свої публікації відповідно до встановлених вимог;
- використовувати зарубіжні посилання в списку пристатейної бібліографії;

- для коректного відслідковування власних публікацій зареєструвати свій авторський профіль в ORCID і Research ID. Це пов'язано з різницею в транслітерації слов'янських імен і прізвищ латинськими літерами в різних мовах.

3. Що треба знати, перш ніж подати публікацію в журнал

! *Престижніше* публікуватися у виданнях з високим **ІФ** (*імпаکت-фактором*), але у таких журналах жорсткіше рецензування.

! До захисту дисертації науковцеві *легше* опублікувати свій матеріал у виданнях з невисоким ІФ.

! Журнали працюють за різними *фінансовими моделями*:

- за рахунок авторів (платне рецензування, платне «швидке» рецензування, плата за редакційно-видавничу підготовку, плата за переклад, плата за позачергову публікацію, плата за відкритий доступ). Якщо у журналі платне рецензування, а Ви отримали рецензію із відхиленням, – плата не повертається!

- на взаємовигідних умовах (членство у різних асоціаціях, участь у престижних наукових форумах, цитування матеріалів журналу у своїх публікаціях, – можливе безкоштовне публікування, проте велика «черга»).

! Редакції зазвичай відхиляють *описові статті*.

! Журнали із *широкою тематикою* до матеріалів ставляться скрупульозніше.

! Можливі й приємні несподіванки: усі видання дбають про *розширення «географії» своїх авторів*, – Ви можете зацікавити редакцію видання тим, що Ви – перший автор з України! Також видання може зацікавитися публікацією з тематики, яку ще ніхто не розкривав на його сторінках.

Шановні автори !!! Подавши статтю у журнал, **наберіться терпцю** в очікуванні відповіді на Ваш лист, рецензії на Ваш матеріал, врешті, – опублікування Вашого матеріалу!

Після отримання рецензії матеріал слід ретельно **доопрацювати** відповідно до рекомендацій рецензента! Якщо виникають дискусійні моменти, **відповідь рецензентові має бути максимально коректною!**

Через некоректність у листуванні **редакційні колеги** закордонних видань **незадоволені роботою з українськими авторами!!!**

*За матеріалами
семінару-практикуму «Мені потрібен Scopus!»
(НПП ПП "Технологічний Центр" (м. Харків))
підготувала керівник редакційно-видавничого відділу
Оксана БОРИС*